

АЛГОРИТМ ЗДІЙСНЕННЯ МЕДИЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ

ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА, ВКЛЮЧАЮЧИ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ВІЙНОЮ, ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

24 лютого 2022 року розпочалося повномасштабне вторгнення РФ на територію України. Під особливим ударом опинилось цивільне населення, яке страждає від цілеспрямованих та особливо жорстких злочинних дій країни-агресора.

Міжнародний кримінальний суд наразі збирає докази та здійснює розслідування щодо воєнних злочинів та злочинів проти людяності, вчинених в Україні. **Зґвалтування та інші форми сексуального насильства, пов'язані з воєнними діями**, також відносяться до таких злочинів. Їх належне документування допоможе не тільки притягнути винних до відповідальності міжнародними та національними судами, але може стати підставою отримання потерпілими компенсації за завдану шкоду.

ПОШИРЕНИМИ ПРИКЛАДАМИ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ Є:

зґвалтування;

погрози та спроби будь-якої форми зґвалтування або погрози та спроби здійснення сексуального насильства в інших формах;

каліцтво жіночих статевих органів, включаючи каліцтво піхви, статевих губ, клітора, каліцтво грудей і сосків, каліцтво або ампутація чоловічих статевих органів, інші види насильства, спрямованого на статеві органи;

сексуальне рабство, включаючи рабство через примусовий шлюб або конкубінат;

тортури сексуального характеру, включаючи поранення електричним струмом геніталій або щипання сосків, або примушування спостерігати за сексуальним насильством над партнером чи дитиною;

примусова проституція;

примусова вагітність

примусовий аборт або стерилізація;

примусове оголення.

Якщо Ви або Ваші знайомі постраждали від будь-якої форми сексуального насильства в умовах війни, ознайомтеся з інструкцією, як документувати такі випадки та куди звертатися по допомогу: www.bit.ly/3iZ3hPf

За загальною процедурою, при вчиненні зґвалтування чи іншого злочину проти статевої свободи та недоторканності постраждада особа має звернутися до поліції. За відповідним зверненням відкривається кримінальне провадження та призначається судово-медична експертиза.

Однак що робити, якщо самостійне звернення до поліції чи бюро судово-медичної експертизи через воєнні дії є неможливим? Як в такому випадку отримати медичну допомогу та задокументувати злочин?

Відповідно до Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 лютого 2019 року № 278, медичні заклади мають проводити та документувати результати медичного обстеження постраждалих від насильства за ознакою статі, включаючи зґвалтування та інші форми сексуального насильства.

Якщо ви постраждали від зґвалтування або інших форм сексуального насильства, пов'язаних з воєнними діями, і не маєте змоги пройти судово-медичну експертизу у спеціалізованій установі, ви можете звернутися до медичного закладу для отримання відповідної довідки за результатами вашого обстеження. Лікарі зобов'язані вас обстежити на предмет завданих під час випадку сексуального насильства ушкоджень згідно з процедурою, визначеною у вищезазначеному Порядку, та видати необхідну довідку на ваш запит.

АЛГОРИТМ ДІЙ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ВІДПОВІДНО ДО ПОРЯДКУ:

1

Під час звернення за медичною допомогою постраждалих від сексуального насильства осіб медичні працівники повинні зафіксувати їх скарги, зібрати анамнез, провести медичний огляд та в разі потреби – здійснити заходи щодо попередження наслідків сексуального насильства.

У разі ушкоджень сексуального характеру здійснюються збір скарг, анамнезу, огляд статевих органів, огляд хірурга-проктолога, проводяться за потреби обстеження на ВІЛ, гепатит В, тест на вагітність або bХГЧ, тестування на сифіліс, інфекції, які передаються статевим шляхом (хламідіоз, гонорея, трихомоніаз)), аналізи на бактеріоскопічне дослідження, за потреби вакцинація проти правця, а також проти гепатиту В. У разі потреби проводиться профілактика, діагностика та лікування правця. Дані щодо здійснених заходів заносяться до медичної документації.

2

Медичні працівники інформують постраждалу особу про права, заходи та соціальні послуги, якими вона може скористатися.

Медичні працівники сприяють в отриманні постраждалими особами безоплатної правової допомоги шляхом інформування працівників центрів безоплатної вторинної правової допомоги про необхідність її надання у приміщеннях закладів охорони здоров'я, якщо такі особи не можуть відвідати центр з надання безоплатної правової допомоги самостійно.

3

Медичний працівник, який виявив у особи ушкодження, що могли виникнути внаслідок сексуального насильства, документує результати їх виявлення, обстеження, надання медичної допомоги та передає їх спеціально призначеній відповідальній особі у відповідному закладі охорони здоров'я для подальшого інформування протягом доби уповноважених підрозділів органів Національної поліції України, а у разі виявлення ушкоджень у дитини – також служби у справах дітей.

4

За вимогою постраждалій особі або її законному представнику надається необхідна інформація про медичну допомогу у вигляді довідки за формою первинної облікової документації № 028/о «Консультативний висновок спеціаліста» або формою 027/о «Виписка із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого» або медичної довідки за встановленою у Порядку формою (Додаток 3).

По можливості попросіть лікаря надати довідку за формою, встановленою у Додатку 3 до Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, оскільки вона більшою мірою пристосована для документування наслідків сексуального насильства, включаючи фіксування заяв постраждалої особи щодо того, за яких обставин воно було вчинено.

Зберігайте оригінали отриманих довідок, по можливості як у паперовій, так і відсканованій формі. Відповідні довідки, а також інша медична документація, заповнена лікарем в ході вашого обстеження, можуть в подальшому бути використані в якості доказів вчинення відповідних міжнародних злочинів.

Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми на ґендерної дискримінації:

 116 123, 0 800 500 335

 @NHL116123

 @lastrada-ukraine

 @lastradaukraine

Дану інструкцію підготовлено юристками ГО «Ла Страда-Україна» у відповідності до Міжнародного протоколу із документування та розслідування сексуального насильства в період конфлікту (друге видання, 2017 р. та Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 лютого 2019 року № 278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0262-19>.

Ця публікація стала можливою завдяки підтримці Уряду Канади в межах Проєкту «Голос жінок і лідерство – Україна», який впроваджується Українським Жіночим Фондом (УЖФ). Подана інформація не завжди відображає погляди Уряду Канади й УЖФ. Відповідальність за зміст інформації несе ГО «Ла Страда-Україна».